

Aloite   **Sosiaalihuoltolain mukaisten kuljetuspalveluiden myöntämisperusteiden tarkastaminen**

Asia   Sosiaalihuoltolain (1301/2014) perusteella myönnettävien taksikyytien maksimimäärä ja hakijan tulorajat otetaan uudelleen käsittelyyn ja annetaan päätöksiä tekeville mahdollisuus ratkaista taksikyytien määrä joustavasti sovittujen rajojen puitteissa hakijan elämäntilanne huomioon ottaen, kunnes korvaavat liikkumISRatkaisut on saatu toteutettua hakijan kohdalla.

Nykyiset liikkumista tukevat palvelut

Hakijoiden saamista päätöksissä maksun perusteet on määritelty

- sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetussa laissa (734/1992) ja
- Pirkanmaan hyvinvointialueen aluevaltuustossa (5.12.2022 134 §).

Palveluiden myöntäminen perustuu

- sosiaalihuoltolakiin (1301/2014) ja
- hyvinvointialueen aluehallituksen hyväksymiin myöntämisperusteisiin (24.10.2022 249 §).

Hakijalle on myönnetty määräaikaisena sosiaalihuoltolain mukaisena kuljetuspalveluna enintään 8 yhdensuuntaista matkaa taksia käyttäen oman asuinkunnan sekä yhden oman asuinkunnan rajakunnan alueella. Harkinnanvaraiset liikkumista tukevat palvelut on tarkoitettu käytettäväksi vain asiointi- ja virkistyskäyttöön. Esteetön ja toimiva julkinen joukkoliikenne mukaan lukien kutsu- ja palveluliikenne ovat aina kuitenkin ensisijaisia vaihtoehtoja.

Aluehallitus on hyväksynyt myöntämisperusteet 1.1.2023 alkaen koskien sosiaalihuoltolain mukaisen taksikyytien määrää, enintään kahdeksan (8) yhdensuuntaista matkaa. Hakijan päätöksiin vaikuttavaa tulorajaa ei ole julkisesti saatavilla eikä ole tiedossa minkä instanssin päätös se on.

Asiakasohjauksen tekemien päätösten vaikutuksia

Samojen lakien perusteella ennen hyvinvointialuetta kunnat päättivät joustavasti kyytien maksimimäärän ja tulorajat. Sosiaalihuoltolain mukaisten taksikyytien maksimimäärät olivat 12 (kuntien määrä ei ole tiedossa).

Alkusyksystä 2023 monilta hakijoilta sosiaalihuoltolain mukaisia taksikyytejä vähennettiin 12:sta 8:aan ja monilta aikaisemmin taksikyytejä saaneilta ne evättiin kokonaan tulorajan perusteella. Vanhusneuvoston saamien tietojen mukaan tulorajoja on tulkittu tiukasti.

Päätösten vaikutusten ennakoarviointia ei ole suoritettu.

Pienemmissä kunnissa monet ikäihmiset asuvat paikoissa, joissa ei ole joukko- eikä asiointiliikennettä ja taksienkin saanti on vaikeaa.

Kahdeksalla taksikyydillä henkilö pääsee kauppaan kerran viikossa, kaikki taksikyydit menettäneet eivät sitäkään. Päätöksillä on jätetty ikäihmisiä lähes heitteille, naapurien, ystävien ja omaisten varaan.

Päätöksen saaneilta on pitkälti evätty kaikki kyytiä vaativa sosiaalinen kanssakäyminen, joka on erittäin tärkeää mielenterveyden kannalta. Elina Anttilan mukaan mielenterveys- ja päihdeongelmat ovat lisääntyneet ikäihmisten keskuudessa (Pirhan vanhusneuvoston kokous 18.9.2023, §89).

Vähennettyjä/evättyjä taksikyytejä saaneilla ei myöskään, oleellisena kohderyhmänä, ole mahdollisuutta tulla Lähitoreille, joista hyvinvointialue on rakentamassa ennaltaehkäisevien palveluiden sekä ohjauksen ja neuvonnan paikkoja. Ikäihmiset tarvitsevat kasvokkaisia kontakteja.

Lopuksi

Sosiaalihuoltolain 1 §: n mukaan lain tarkoitus on mm. 4) edistää asiakaskeskeisyyttä sekä asiakkaan oikeutta hyvään palveluun ja kohteluun sosiaalihuollossa ja turvata 4 §:n mukaan 3) tarpeisiin nähden oikea-aikainen, oikeanlainen ja riittävä tuki.

Asiakasohjauksen mukaan sosiaalihuoltolain mukaisien taksikyytien ei ole tarkoitus korvata puuttavaa joukkoliikennettä. On kuitenkin inhimillistä ottaa huomioon joukkoliikenteen ulkopuolella olevien ikäihmisten tilanne ja mahdollistaa heille pääsy sosiaaliseen kanssakäymiseen yhteiskunnassa. Kaikilla on myös oikeus saada päätösten perusteet, mm. tulorajat, tietoonsa.

Työn alla oleva hyvinvointialueen liikkuvan tuen yksikkö ei tuo ratkaisua ikäihmisten liikkumisongelmaan ilman taksikyytien maksimimäärän ja tulorajojen muuttamista, koska sen kuljetustoiminta perustuu mm. sosiaalihuoltolain mukaisiin päätöksiin.

Yhteistyössä hyvinvointialue ja kunnat löytävät ratkaisut myös liikkumisiin, mutta sitä ennen ketään ei saa jättää tyhjän päälle.

Vanhusneuvosto
Pirkanmaan hyvinvointialue

Lisätietoja:
Riitta Vatanen
Vanhusneuvoston jäsen
Pirkanmaan hyvinvointialue
vanhusneuvosto@pirha.fi

Sosiaalihuoltolaki (1301/2014)

1 §

Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on:

- 1) edistää ja ylläpitää hyvinvointia sekä sosiaalista turvallisuutta;
- 2) vähentää eriarvoisuutta ja edistää osallisuutta;
- 3) turvata yhdenvertaisin perustein tarpeenmukaiset, riittävät ja laadukkaat sosiaalipalvelut sekä muut hyvinvointia edistävät toimenpiteet;
- 4) edistää asiakaskeskeisyyttä sekä asiakkaan oikeutta hyvään palveluun ja kohteluun sosiaalihuollossa;
- 5) parantaa yhteistyötä hyvinvointialueen sosiaali- ja terveydenhuollon ja kunnan eri toimialojen sekä muiden toimijoiden välillä 1–4 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden toteuttamiseksi. (8.7.2022/589)

4 §

Asiakkaan etu

Asiakkaan etua arvioitaessa on kiinnitettävä huomiota siihen, miten eri toimintatavat ja ratkaisut parhaiten turvaavat:

- 1) asiakkaan ja hänen läheistensä hyvinvoinnin;
- 2) asiakkaan itsenäisen suoriutumisen ja omatoimisuuden vahvistumisen sekä läheiset ja jatkuvat ihmissuhteet;
- 3) tarpeisiin nähden oikea-aikaisen, oikeanlaisen ja riittävän tuen;
- 4) mahdollisuuden osallistumiseen ja vaikuttamiseen omissa asioissaan;
- 5) kielellisen, kulttuurisen sekä uskonnollisen taustan huomioimisen;
- 6) toivomuksia, taipumuksia ja muita valmiuksia vastaavan koulutuksen, väylän työelämään sekä osallisuutta edistävän toiminnan;
- 7) asiakassuhteen luottamuksellisuuden ja yhteistoiminnan asiakkaan kanssa.

Sosiaalihuoltoa toteutettaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota erityistä tukea tarvitsevien asiakkaiden edun toteutumiseen.

23 §

Liikkumista tukevat palvelut

Esteetön ja toimiva julkinen joukkoliikenne mukaan lukien kutsu- ja palveluliikenne on ensisijainen tapa järjestää kaikille soveltuva liikkuminen.

Liikkumista tukevia palveluja järjestetään henkilöille, jotka eivät kykene itsenäisesti käyttämään julkisia liikennevälineitä sairauden, vamman tai muun vastaavanlaisen toimintakykyä alentavan syyn takia ja jotka tarvitsevat palvelua asioimisen tai muun jokapäiväiseen elämään kuuluvan tarpeen vuoksi.

Liikkumisen tukea voidaan järjestää seuraavilla toteuttamistavoilla tai niiden yhdistelmillä:

- 1) julkisten liikennevälineiden käytön ohjauksella ja ohjatulla harjoittelulla;
- 2) saattajapalveluna;
- 3) ryhmäkuljetuksina;
- 4) korvaamalla taksilla, invataksilla tai muulla vastaavalla ajoneuvolla tapahtuvasta kuljetuksesta aiheutuvat kohtuulliset kustannukset;
- 5) muulla soveltuvalla tavalla.

Yksilöllisiä kuljetuspalveluja ei järjestetä henkilölle, joka on oikeutettu kuljetuksiin tai niiden kustannusten korvaamiseen muun lain nojalla.